

Pensionsriktlinjer för anställda i Umeå kommun

Dokumenttyp: Riktlinje	
Dokumentansvarig: Stefan Larsson	Beslutsdatum: 2024-01-16
Beslutad av: Kommunstyrelsen	DNR: KS-2023/00920

Inledning

Umeå kommuns pensionsriktlinjer kompletterar och förtydligar de möjligheter som finns enligt det kommunala pensionsavtalet AKAP-KR. Kommunstyrelsen är högsta beslutande organ när det gäller anställdas pensionsvillkor. Beslutanderätt i specifika pensionsfrågor framgår av kommunstyrelsens delegationsordning.

Pensionsriktlinjerna ska användas som en aktiv del i kommunens personalpolitik för att bland annat hjälpa kommunen att attrahera och behålla kompetent personal.

Umeå kommuns komplement till AKAP-KR innehåller följande delar:

1. Möjlighet till minskad arbetstid med bibehållen tjänstepension
2. Möjlighet till löneväxling till pension
3. Samordning mellan ålderspension och lön
4. Alternativa pensionslösningar
5. Särskild avtalspension enligt överenskommelse

Umeå kommuns komplement till AKAP-KR

Nedan presenteras Umeå kommuns komplement till AKAP-KR mer utförligt.

Möjlighet till minskad arbetstid med bibehållen tjänstepension

I syfte att öka förutsättningarna för anställda att arbeta längre erbjuder kommunen under vissa omständigheter en möjlighet till minskad arbetstid, till som lägst 75 procent av arbetstiden. Lön betalas därefter ut efter den faktiska arbetstiden. I samband med arbetstidsminskningen omregleras anställningen. Den anställde ska i huvudsak behålla tidigare arbetsuppgifter, men i mindre omfattning.

Det fortsatta tjänstepensionsintjänandet behålls oförändrat. Som pensionsgrundande lön för tjänstepensionen tillgodoräknas den fasta lönen före arbetstidsminskningen. Denna lön förändras årligen procentuellt med faktiska löneökningar. Ersättning för obekvämt arbetstid och tidsbegränsade lönetillägg medräknas inte.

Förutsättningar

För att minskad arbetstid ska kunna medges krävs att:

- verksamhetens behov och krav kan tillgodoses. För att åtgärdens syfte inte ska förfelas får den anställde inte ta annat arbete samtidigt som arbetstiden i kommunen minskas
- arbetstagaren har fyllt 63 år och har minst 5 års sammanhängande anställningstid i kommunen i direkt anslutning till arbetstidsminskningen. Möjligheten gäller som längst till månaden då medarbetaren fyller 69 år

Därutöver krävs att någon av följande kriterier är uppfyllda:

- det föreligger en övertalighet/arbetsbrist
- det finns en egen upplevd ohälsa där en minskad arbetstid väsentligt skulle påverka möjligheten att orka arbeta vidare
- som en nödvändig del i kompetensväxling där detta bedöms som särskilt viktigt för att trygga kompetensförsörjningen

Beviljande av minskad arbetstid sker efter individuell prövning. Beslut fattas av förvaltningens HR-chef. Beslutet kan inte gälla retroaktivt utan är alltid framåtsyftande. Kostnaden belastar kommunens centrala pensionskonto.

Arbetstidsminskningen kan komma att påverka den anställdes allmänna pension, sjukpenning, ersättning från avtalsförsäkringar med mera. Kommunen har i samband med ansökan om minskad arbetstid skyldighet att informera om detta. HR-chef ansvarar för att informera den sökande medarbetaren om detta. Informationen finns som bilaga till pensionsriktlinjen.

Löneväxling till pension

Samtliga tillsvidareanställda i kommunen har möjlighet att löneväxla till pension via ett överenskommet månatligt bruttolöneavdrag. Lägsta belopp att växla är 200 kronor per månad. Maximalt får 20 procent av bruttolönen per månad växlas. Det överenskomna löneväxlingsbeloppet och premietillägget överförs till samma försäkringsbolag och försäkring som den anställda har valt för sin avgiftsbestämda ålderspension.

Arbetstagaren kan göra ett separat val för placering av löneväxlad pensionsavgift samt särskild avsättning till pension inom ramen för de valbara traditionella tjänstepensionsförsäkringarna eller tjänstepensionsförsäkringarna i form av fondförsäkringar hos valbara försäkringsgivare som tecknat anslutningsavtal med Kollektivavtalsstiftelsen för avtalsvård av Kommunal Pension (KKP) och som vid varje tidpunkt uppfyller kollektivavtalets krav samt vid var tid gällande anslutningsvillkor (AKAP-KR, bilaga 7).

Kostnadsneutralitet

Löneväxlingen ska vara kostnadsneutral för kommunen. Vid löneväxling betalar kommunen särskild löneskatt i stället för arbetsgivaravgifter och får därmed en lägre kostnad. Anställda som löneväxlar får därför ett premietillägg av bruttolöneavdraget (5,78 procent, år 2023) som tillsammans med det överenskomna löneväxlingsbeloppet betalas av kommunen till en tjänstepensionsförsäkring.

Exempel: För en anställd som minskar sin bruttolön med 1 000 kronor år 2023, avsätts 1 058 kronor till en tjänstepensionsförsäkring.

Premietilläggets storlek fastställs årligen av kommunen.

Kostnadsneutraliteten innebär även att löneväxlingen inte ska påverka den anställdes ordinarie tjänstepension. Pensionsgrundande lön ska därför beräknas på lönen före bruttolöneavdraget.

Praktisk hantering vid löneväxling

Löneväxling görs endast de månader då det är möjligt att göra det överenskomna avdraget. Om det inte går att göra ett avdrag, till exempel vid sjukdom, föräldraledighet eller tjänstledighet, görs ett uppehåll i löneväxlingen.

Löneväxlingen ska regleras i ett individuellt avtal mellan kommunen och den anställda. Ansökan om löneväxling och förändring av belopp kan göras löpande under året. Löneväxlingen sker månaden efter ansökan. Avtalet kan sägas upp av kommunen eller den anställda med en ömsesidig uppsägningstid av tre månader. Om förutsättningarna för löneväxlingserbjudandet förändras på grund av ändringar i lag eller centralt kollektivavtal har kommunen och den anställda en ömsesidig rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan.

Löneväxling och lämplighet

Eftersom bruttolönen blir lägre kan lönevaxlingen komma att påverka storleken på allmän pension, sjukpenning, föräldrapenning, ersättning från avtalsförsäkringar med mera. För anställda som har en lön under nedanstående lönegränser är lönevaxling därför oftast mindre lämpligt:

1. om lönen efter växling understiger 8,07 inkomstbasbelopp kan den allmänna pensionen komma att påverkas.
2. om lönen efter växling understiger 7,5 inkomstbasbelopp kan sjukpenning, tillfällig föräldrapenning, sjuk- och aktivitetsersättning samt ersättning från A-kassan komma att påverkas.

Exempel: Inkomstbasbeloppet är 74 300 kr (år 2023). 8,07 inkomstbasbelopp är 599 601 kronor. Från detta dras 7 % i allmän pensionsavgift. Högsta möjliga belopp blir då 557 629 kr för intjänande av allmän pension. Detta innebär en månadslön på ca 46 470 kr. Under detta belopp påverkas alltså den allmänna pensionen. Beloppen justeras årligen i pensionsriktlinjen.

Oavsett lönenivå påverkar en sänkt bruttolön, ersättningen från vissa avtalsförsäkringar, bland annat Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL) och Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA-KL).

Samordning mellan ålderspension och lön

Ålderspension och förvärvsinkomst ska inte samordnas i det fall en tidigare anställd återkommer och arbetar tillfälligt i kommunen efter pensionsavgången.

Alternativa pensionslösningar

Från den 1 januari 2023 finns inte längre möjlighet att teckna alternativa pensionslösningar i AKAP-KR. Arbetsgivaren kan dock ge nyanställda arbetstagare med en lön över 83,5 % av inkomstbasbeloppet möjlighet att kvarstå i en tidigare överenskommen pensionslösning (se § 11 AKAP-KR). Arbetstagare som har en redan tecknad alternativ pensionslösning kvarstår i denna om det är önskemålet.

Särskild avtalspension enligt överenskommelse

Särskild avtalspension kan betalas ut på heltid eller deltid efter överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare. Beslut om särskild avtalspension fattas efter särskild prövning i varje enskilt fall av HR-direktören.

Förutsättningar för särskild avtalspension

Särskild avtalspension kan användas vid arbetsbrist samt omställningsarbete när inga andra åtgärder är tillämpliga, exempelvis medel från Omställningsfonden. Särskild avtalspension kan utbetalas tidigast vid 63 års ålder och som längst till den i LAS 32 a § angivna åldern, för närvarande 69 år. Rekommenderad ålder för slutlig utbetalning av särskild avtalspension från Sveriges Kommuner och Regioner är 66 år. Beräkning görs enligt AKAP-KR § 12.

Pension på deltid betalas ut i en omfattning som motsvarar arbetstidsbortfallet.

Pensionsavgift till avgiftsbestämd ålderspension ska enligt AKAP-KR:s regler fortsätta att betalas under tid med särskild avtalspension. Pensionsgrundande tid för förmånsbestämd ålderspension fortsätter i förekommande fall att tillgodoräknas. Rätten till efterlevandepension bibehålls under tid med särskild avtalspension.

Förvärvsinkomst upp till ett prisbasbelopp per år undantas från samordning med särskild avtalspension. Vid särskild avtalspension på deltid undantas ett prisbasbelopp multiplicerat med graden av arbetstidsminskning. Förvärvsinkomst som överstiger dessa nivåer samordnas på så sätt att den särskilda avtalspensionen minskas med 73,5 procent av den överstigande delen av inkomsten.

Kostnad för särskild avtalspension

Kostnaden för särskild avtalspension belastar respektive verksamhet. Avgång eller arbetstidsminskning med särskild avtalspension kan komma att påverka allmän pension, sjukpenning, ersättning från avtalsförsäkringarna med mera. Kommunen kompenserar inte den anställde för den påverkan.

Tryggande av kommunens pensionsåtagande

Kommunen tryggar för närvarande sina pensionsåtaganden enligt nedan.

Avgiftsbestämd ålderspension	Tryggas sedan 1998 genom försäkring. Löpande inbetalning av premie till den försäkring den anställde har valt
Förmånsbestämd ålderspension	Tryggas genom beskattningsrätten. Intjänandet skuldförs årligen
Pension till efterlevande	Tryggas genom beskattningsrätten. Hela pensionsbeloppet skuldförs i samband med inträffat dödsfall
Särskild avtalspension för anställda inom räddningstjänsten	Tryggas genom beskattningsrätten. Intjänandet skuldförs årligen
Särskild avtalspension enligt överenskommelse	Tryggas genom beskattningsrätten. Hela pensionsbeloppet skuldförs i samband med beviljad pension
Pension intjänad före 1998	Tryggas i huvudsak genom beskattningsrätten. Pensionsutfästelsen redovisas som en ansvarsförbindelse. Delar av pensionsåtagandet tryggas genom försäkring och betalas med engångspremie
PBF (Pensionsbestämmelser för förtroendevalda)	Tryggas genom beskattningsrätten. Hela pensionsbeloppet skuldförs i samband med beviljad pension
OPF (Omställningsstöd och pension till förtroendevalda)	Tryggas genom beskattningsrätten. Intjänandet skuldförs årligen

Uppdatering

Pensionsriktlinjerna ses över vart tredje år och uppdateras vid behov. Däremellan sker uppdatering om det skett större förändringar i lagar och kollektivavtal med påverkan på pensionsområdet. Uppdatering av indexeringsbelopp eller redaktionella ändringar föranleder inte nytt beslut i Kommunstyrelsen.